

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
sena primerno smanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravilstvo
administracija in ekspedicija na
Starem trgu št. 16.

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredniti je na Bregu n. št. 190.

izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Plevna je vzeta!

Telegrami od vseh strani poročajo za vse Slovence veselo novico: „Plevna (tudi Plevno ali Pleven) je v ruskih rokah. Osman paša je skušal prodreti, pa bil je z velikimi zgubami nazaj odbit in sam ranjen. Na to se je podal na milost in nemilost. Turški vojaki umirajo od mraza in lakote. Bukarešt je okinčan z zastavami!“ Do sedaj, ko te vrste pišemo, še nimamo natančnejših poročil; vendar nam že zadostuje vedeti, da se je Plevna vdala, ker s tem je vojska tako rekoč končana, in sicer za nas dobro končana. Sulejman paša in trdnjave Ruščuk, Silistria, Šumla, in Varna se zamorejo še nekaj časa braniti, ni pa misliti, da bi se zamogla vojna sreča še na turško stran nagniti. Sto tisoč Rusov, ki so bili do sedaj okoli Plevne, oprostanih je sedaj; kakor povodenj zamorejo se sedaj vlti čez Balkan proti Drinopolju in Carigradu, ali pa proti Sofiji. Niti Mehemed Ali, niti Reuf paša se ne bosta mogla ustviliti tej veliki sili, in še le pred Drinopoljem našli bodo nekoliko znatne opovire. Sulejman pa bo morda primoran, zapustiti severno Bulgarijo in umakniti se čez Balkan za Drin, da bode branil glavno mesto Carigrad. Še par krepkih vdarcev, in Turčija leži onemogla na tleh pod nogami silnega zmagovalca Slovana. Kar je ves svet z upam ali strahom od dne do dne pričakoval, kdaj da bo Plevna pala, to se je zgodilo. Turkoljubi so pač še mislili, da se bo Osman paša ali sam prebil skoz ruske šance in ubežal, ali pa da ga bo rešil vsaj Sulejman, ker Mehemed Ali tega ni mogel;

toda bilo je že prepozno, Turki v Plevni so bili že tako izstradani, da gladi umirajo, če telegrami resnico poročajo.

Kjer koli bijejo slovanska srca, praznuje se sedaj ta velika ruska zmaga, kri hitreje teka po žilah in radostno si stiskajo roké prijatelji zatiranih Jugoslovanov. V nasprotnem taboru pa vlada popolna poparjenost in brezupnost. „Traurig aber wahr — žalostno pa resnično“ — je vzdihnil neki turkoljub v neki tukajšnji kavarni; „traurig aber wahr!“ stekali bodo turkoljubi v Pešti, na Dunaji in v Londonu. Pa ti zdihljeji ne bodo našli nikjer sočutnega odmeva, kajti tem slepim in zagriženim turkoljubom se ne bo nič žalega storilo, k večem, če se bomo njihovi krčeviti čmernosti posmehovali, kar je čisto nedolžno in brez nevarnosti. Vjeti Turki se gotovo veselijo tega dogodka, ker jim ne bo več treba stradati in v mrazu na straži stati v sredi med strašnimi bombami ruskih baterij. Za Turčijo pa ni več rešitve; napočil je dan plačila, kateri za vsakega gotovo enkrat pride, dan plačila za vse grozovitosti in nečloveška dejanja, kar so jih Turki v pet sto letih učinili. Da se Turki, dokler se držé svoje mohamedanske vere, ne dajo nikdar poboljšati, to se vidi iz tega, ker še sedaj v svoji veliki nesreči ne nehajo groziti in protiviti Evropi. Tako piše nek Turek v angleški list, da bodo Turki, če se bodo morali v Azijo umakniti, Carigrad požgali, ter čez nekoliko let odpočitka zopet planili čez brezsrčno, strahopeto Evropo, ter ostro bičali jo. — Ne dvomimo, da imajo vojno zato, pa preko Slovanov ne bodo tako lahko v Evropo prilomastili, in Slovani so pač sedaj dosti jasno pokazali, da se jim Turkov ni treba več

bati. Za narod pa, ki nema drugega v glavi ko kri, vojsko, požiganje, rop in skrumbo, za narod, ki deco in starčke mori, cele pokrajine z ognjem in mečem uničuje, ki žive ljudi na kolec natikuje in kristjane brez zaslišanja na stotine obeša, za narod, ki ranjene vojake na bojišči neusmiljeno mori, za narod, ki rodi tako zverinske ljudi, kakor je [oni turški ranjeni vojak, ki je ruskemu zdravniku nož v srce zabodel, ko mu je ta hotel rane obvezati, — za tak divjaški, poživljeni narod ne bode žal nobenemu poštenemu človeku.

Bog je porabil Turke samo kot orodje in šibo, da je je z njimi kaznoval kršanske narode za njih pregrehe; tako se je poslužil tudi divjih Hunov, da je tepel z njim spačeno Evropo, in Atila se je sam imenoval „šibo božjo“, ko je pa Bogu kazni zadosti bilo, pokončal je divje Hune, da od njih ni ostalo niti sledu; tako bo uničil tudi Turke, ker so svojo nalogo dovršili; Jugoslovanov pa se je usmilil in jim odločil milejšo prihodnost, da bodo smeli živeti po lastnih postavah v svobodi, bogaboječnosti in bratoljubji. Čast in hvala bodi Bogu za to!

Ob Savi, ob Donavi, na severni in na južni strani balkanskih gor ustanovile se bodo svobodne slovanske države. Ubogi Bulgar ne bode trepetal več pred grdogledim in krivičnim turškim sodnikom, ne bode mu treba več dan na dan poslušati zasramovalne besede „kršanski pes“, ne bode mu več treba v znojnem obrazu pridelanih grošev pod zemljo zakopavati v strahu, da bi mu jih nenasitljivi Turek ne vzel; ne bode se tresel več za svoje življenje, ker odslej ga nobeden več ne bo smel brez kazni umoriti, ali v temno ječo vreči; ne

Majhna podoba iz velikega okvirja.

(Prigodba iz južno-bosenske vstaje.)

Popisala Milica Vatreanova.

IV.

Do 20. septembra — malega Šmarna pravoslavni — so cvetniški vstaši še zmiraj okoli pogorišča svojih hiš taborili, ker jim je bilo težko ljubi dom zapustiti in se v negotovo osodo podati. Akoravno jim je za vodja izvoljeni Jovo Skundrič prigovarjal, da bi se umaknili k Črnemu potoku, mu vendar ni bilo mogoče raztresene in razgrajajoče množice spraviti v red in pregovoriti jo k odhodu.

Med tem, ko so eni svoje konje z raznimi rečmi obkladal, so eni še stikali okoli pogorišča svojih hiš, še drugi so svojih par zbeganih ovac ali koz lovili, pa celo okoli ležeče mrtve slačili itd.

Kar na enkrat se zasliši krik: „Turki gredo!“

Mahoma so tedaj vse popustili; otovorjeni konji so dirjali sim ter je, ravno najdeni kotel ali pisker je bil zopet vržen iz rok in

s trdom skupaj spravljene voli ali koze, so se zopet razkropili.

Vstaši so se pripravili na boj.

Jovo spoznavši, da je sovražnik številnejši in bolj oborožen, je zapovedal, da naj se bojuje proti Črnemu potoku umikajo.

Kmalu so počile posamezne puške, že so streljale cele vrste in kmalo potem se vname huda praska, da ni bilo slišati drugega, kakor krik in strel.

Vstaši so se čvrsto branili umikaje se sovražniku, a Turki ne zmenivši se za smrt, so z veliko predrznostjo stopali za njimi, akoravno so morali vsako ped pridobljenega prostora s smrtjo katerega svojih plačati.

Tako se je vil boj vedno bolj iz griča v dolino, vedno bližej meji avstrijski.

Prebivalci avstrijski iz Srba in Osredkov so se podali na višine, ter gledali z nestrpno radovednostjo grozoviti prizor.

Marsikteremu mejnemu stražniku je strastno utripalo srce in ste se mu pestile roki, da bi bil šel zatiranim bratom s svojo skušeno puško pomagat, pa ni smel — ker njegov cesar hoče v vsej tej zadevi biti nevtralen.

Boj se je zmiraj bolj in bolj bližal tako, da so se že spoznavale osebe, in od ust do ust je šlo: „Jovo in Gjuja“, ktera je še vedno na strani svojega moža, zastavo visoko držeč, vstaše k hrabrosti spodbujala.

Zdaj se je vse drugači zasukalo.

Vstaši niso mogli slutiti in videti nove in velike nevarnosti, ktera jim je od zadej pretela; avstrijski gledalci pa so kmalo zazpazili oddelek konjikov, ki je hitel iz neke stranske globeli proti vstašem, da bi jih prijeli za hrbtom.

Že se je mislilo, da bo polmesec premagal križ, Turki kristjane.

Če ne bo preteče nevarnosti nobeden vstašem naznanil, so zgubljeni, ker prišli bodo konjikom ravno pod meč in nobeden hrabrih boriteljev ne bo ušel krvoločnosti turški. Ali so hoteli mejaši tudi to mirno gledati? Ali so hoteli pripustiti, da bi Turki okoli 300 mož neusmiljeno posekali?

Dva kordonista — radi bi ju imenovali, pa imeniten vzrok nam tega ne pripušča — dva vrla moža sta zginila kmalo v gostem

bode se tresel več za svojo lepo in nedolžno hčerko, da bi mu je kak Turek ne vzel in kot sužinjo v harem kacega paše ne prodal. Le mi, ki nas veže kri do tega dosedaj tako nesrečnega naroda, le mi se moremo njih rešenja prav veseliti, in prav živo čutiti ga, in bolj ko vidimo, kako nekteri evropski narodi, ki poprej nobenega sočutja za trpljenje Jugoslovanov kazali niso, tudi sedaj dan rešitve le s čmernim in zavistnim srcem ustajati vidijo, tembolj se moramo mi tega dneva veseliti, kajti kaj enacega, kaj tako velikanskega, kakor je odrešenje Jugoslovanov se ne zgodi vsaki dan, tudi ne vsakih sto let enkrat. Že pet sto let traja kruto gospodstvo turško. Sto let, dve sto in tri sto let pred nami so že krvaveli posamezni jugoslovanski junaki v ta namen, želeli so videti dan rešitve, pa ga niso dočkali. Cela srbska narodna literatura ni družega, ko nepretrgano stokanje pod turškim jarmom, pričakovanje rešilnega dneva, in proslavljanje junakov, ki so kri in življenje darovali za idejo osvobodjenja. In ko bi naši slovenski očaki, kateri so videli Turka po naših krajih divjati, požigati in moriti, in kateri so se mu dostikrat morali v bran postaviti, ko bi ti naši pradedi zamogli iz grobov vstati in videti danes veseli dan odrešenja in plačila, — glasno bi hvalili Boga, in rekli: „Sedaj hočemo pomirjeni umreti, ker smo videli veselo zarjo jugoslovanske svobode!“

Bospor in Dardanele pa sedanja vojska.

I.

Zelo se je zadnji čas začelo govoriti o vseh mogočih in nemogočih mirovnih pogojih, s katerimi bi se zamoglo rešiti to tako zelo zavozljano izhodno vprašanje. Ker je Plevna padla in vojska Osmanova uničena, pretresali se bodo ti pogoji še bolj temeljito in vsestransko. Spregovoril sem bil že tudi jaz na tem mestu o prvi točki tega vprašanja namreč o samoupravi balkanskih narodov. Naj spregovorim tedaj tudi še nekaj o drugi točki tega vprašanja namreč o Bosporu in Dardanelah. Oziral se bom tudi gledé tega vprašanja večidel na izjave veljavnejših ruskih časnikov.

Vprašanje o gospodstvu nad Bosporom in Dardanelami se ne more pretresati lo-

čeno od vprašanja o pomenu Črnega morja za rusko trgovino. Ko bi imela Rusija na jugu za soseda civilizirano državo in ko bi ne težil zapadnih držav greh krimske vojske, potem bi se prepričali o Carigradu veliko lažje za vse povoljno rešil kakor pa sedaj. Razvaliti vse trdnjave, odstraniti vse baterije, ki bi grozile ladijam pri prelazu iz Črnega morja v Sredozemsko in obratno, razglasiti pristanišča pristopna trgovskim in vojnim ladijam vseh narodov in razglasiti Črno morje za odprto — to so verjetni pogoji, s katerimi bi se vjemala Evropa in Turčija in nazadnje tudi Rusija. Žalibog imajo pa Rusija, Turčija in Evropa preveč žalostne spomine iz nedavne preteklosti. V teku dobrih dvadeset let je morala Rusija poskusiti dve razdeljalni in grozni vojski, uničiti svoje črnomoško brodovje, videti sovražnike v Krimu in na Kavkazu, prenesti dvakrat ogromne zgube v vnanjej trgovini — in vse to le zategadelj, ker sta Bospor in Dardanele v rokah njenega barbarskega soseda, ki še toliko ni dorastel, da bi znal ceniti mirno skupno življenje, in ki je tako slab, da se je precej, kadar koli je v očeh njegovih gospodarjev nekoliko zginil strah pred Rusijo, pokazal zaveznika in glavno orodje zapadnih držav proti Rusiji. Rusom še tudi ni zginilo iz spomina, da so prosvetljene zapadne države, namreč angleška, francoska, avstrijska in laška, napravile vse potrebno, da bi se zadrževala ruska trgovina na jugu; razrušile so sebastopoljsko trdnjavo in prepovedale Črno morje ruskemu vojnemu brodovju. Brez zaščite vojnega brodovja se pa ni moglo bistro razvijati rusko trgovno brodovje na Črnem in Sredozemskem morji. Dalje, ko bi bila imela pred dvema leti Rusija na Črnem morji močnejše vojno brodovje nego Turška, bi Rusiji ne bilo treba žrtovati toliko tisuč ljudi, potratiti stotine milijonov rubljev in prenesti toliko družih zgub. Rusko brodovje bi bilo tako zelo vplivalo na Porto, da bi bili s prvo kurjavo na ruskih monitorjih dosegli balkanski kristijani te reforme, katere se niso dosegle s šesttedenskim pomenkovanjem v carigradske konferenci.

Kulturna stran sedanje vojske ni nikakor nižja kakor kulturna stran pri angleškem za-vojevanji Indije, ali pri letošnjem angleškem pridobljenji transvaalske republike. Ali ne glede na to se ne more ne jeden ruski človek,

ki šteje že več nego štirideset let, odtegniti žalostnim spominom, ki se mu vzbujajo, če pomisli, da sedé Turki na bosporskih bregovih. Najbolj konservativni deli ruskega občinstva in naroda, in najbolj razumni ruski ljudje se ne bodo lahko pogovorili, in ti so najbolj sposobni vesti jednoč začeto vojsko do konca, ker oni že drugič poskušajo, kako težko je turško sosodstvo in kakšno strašno orodje so pristranišča v turških rokah. Vojni dogodki so že tako dozoreli, da je čas govoriti brez ovin-kov. Ne gre se za to, da bi se dal Porti hud naraven udarec z začasnim vzetjem Carigrada nego gre se za to, kdo bo gospodoval pristaniščem. V lanski vojski protivniki na Ruskem, ki so tako zelo trepetali pred neizbegljivimi vojnimi bedami in žrtvami, morajo sedaj iskreneje želeli nego vsi drugi popolno zavarovanje ruskih mej in ruske trgovine s strani Bospora in Dardanel — če se niso rodili za krimsko kampanijo, če niso sedaj otožni samo v besedi, če so si prav in goreče k srcu vzeli strahote sedanje vojske in če nečejo zapustiti bodočemu pokoljenju, to je svojim lastnim otrokom, onih nevarnosti katere so sami dvakrat britko poskusili.

Z bojišča.

Naj glavnejši dogodek je osvojitev Plevne, o kateri smo že zadnjič poročali in o kateri danes obširneje govorimo na prvem mestu. Še nedavno je Osman v Carigrad poslal dva Črkesa, ki sta se srečno splazila skoz rusko vojno, z naznanilom, da ima živeža dovolj razun sena za konje, ktere pa krmijo z ječmenom, in da bodo Rusi, kakor upa, obleganje popustili. Ker po telegrafskih naznanilih turški vojaki mro od lakote in mraza, hotel je Osman Ruse, katerim sta imela dotična Črkesa v roke priti, s tem poročilom menda samo slepiti, da bi bili popustili obleganje, češ, da ima Osman vsega v obilnosti in mu zarad tega še dolgo dolgo ne bodo prišli do živega. Ker so pa Rusi dobro vedeli, za koliko časa da je Osman z živežem še preskrbljen, in jih ni mogel preslepiti, poslal je 8. t. m. parlamentarja k velikemu knezu Nikolaju s pismom, katerega pa veliki knez ni hotel odpreti, ampak je poslal parlamentarja k višjemu poveljniku ob-sadne vojske. Ker ta parlamentar nič ni opravil, skušal si je Osman 10. t. m. odpreti pot

grmovji, ktero zarašča osreški grič in se razproštera do turške meje.

V tistem trenutku je prišla v Osredke tudi žandarmerijska patrula, kateri se je pridružila še finančna straža.

Unkraj so se zmiraj besnejše bili; bašibozuki so pritiskali vedno silnejši dobro vede, da ima konjištvo kmalo priti in da se bo potem vstašem godilo, kakor miši v pasti; krvičeljni turški psi so se že veselili krvavega klanja.

Zdaj je postalo med vstaši čudno gibanje; jezdec so dirjali od trume do trume šepetaje tihe besede. Vsa bojna vrsta je vkrenila potem proti jugu, jezdec so poskakali s konj in vsaka posamezna gruča pridši v goščavo je mahoma zginila, kakor bi jo bila zemlja požrla. Bašibozuki pa, ne spoznavši namena nasprotnikov, so pritiskali še srditejši za njimi — le še kakih 30 mož se jim je ustavljalo, a tudi ti so se bližali goščavi.

Zdaj so se prikazali tudi konjiki, krive sablje so se blesketale v solčnem svitu, tla so se tresla pod kopiti urnih konjičev in veselo

so migljale male zastavice, ktere turški konjiki navadno seboj imajo.

V tistem trenutku, ko so imeli konjiki zadnjo četo doiti, v tistem trenutku je tudi ta zginila, kakor poprejšnje. Konjiki so obstali pred globoko globeljo, kjer so jih vstaši pozdravili s svojimi puškami, ktere so marsiktere-ga s konja podrle.

Za njimi so prisopihali tudi bašibozuki, ter so drli v globino; konjiki so pa zavili nazaj, ter se zakadili naravnost na grič.

Globina drži pošev ravno na grič osredski proti vaški cerkvi.

Že so bili oboji bojniki na avstrijski zemlji, nekaj vstašev pa že pri cerkvi, katerim so se pridružili oboroženi kordonisti in povelje žandarmariji: „Odložiti orožje,“ je bilo zastoj.

Že so bili blizu vasi tako, da so kroglje zadevale v cerkev in da so se neoboroženi Osredčani morali podati v beg.

Vstaši so vrhunec griča dosegli, kjer so se mislili varne.

Pa za njim jo pridrvi konjiški zapovednik, ne zmenivši se za žandarmerijsko in finančno

stražo, še par skokov njegovega zlahtnega belca in — stal je pred vratmi osredške cerkve.

In ta predrzni konjiški poveljnik je bil — Osman Kulenovič. Misleč, da je nekaj vstašev pobegnilo v cerkev, je vdaril škripaje z zobmi trikrat s svojimi srebrnimi ostrigami na zaprte duri — potem se pa tiho zvrnil s konja.

Jovo Skundrič je bil namreč svojega sovražnika dobro pomeril in njegova krogla zadela ga je ravno v srce.

Turki, videvši, da je padel njihov vodja, so pobegnili popustivši mrtvega zoper svojo navado na mestu.

To zmešnjavo so porabili vstaši, da so se razkropili; Osredčane pa je zadela naloga padlega bega pokopati, potem ko so mu slekli njegovo dragoceno obleko. Še dandanes pripovedujejo moške tistega kraja, da niso videli tako lepega perila in tako bele kože še pri nobenem človeku kakor pri njem.

Po tem prvem mejnem prestopku je poslala avstrijska vlada stotnijo pešcev v Srb; da pa ni ta naredba svojega namena dosegla, nam spričujejo mnogi mejni prestopki.

proti Vidinu, pa je moral pri poslednji reduti odložiti orožje. Osman paša je bil po naznanilu „Agence Russe“ v slavnem boji na noge ranjen. Njegova hrabrost se enoglasno hvali. Zvečer istega dne so v Bukarešti meščani radovalno razsvetlili svoje hiše. Različne deputacije z zastavami in godbo, ki je igrala rusko in rumunsko himno, so prihajale knezu Gorčakovu čestitat. Prvi so prišli rumunski dijaci, za njimi pa deputacija Nemcev. Osman paša se je vdal ruskemu generalu Ganec-kemu in je osebno obravnaval z njim, dasi je bil ranjen. Popoludne med 3. in 4. uro so ruski vojaki marširali v Plevno, kjer je veliki knez Nikolaj prenočil. — Car je vojnemu ministru Miljutinu podaril red sv. Jurija.

Tudi drugod se je slovesno obhajal padec Plevne. Iz Zagreba se nam je 11. t. m. telegrafiralo: Zagreb ves okinčan s tisučnimi tribarvenimi zastavami. Neco razsvitljiva mesta, bakljada, godba in serenada. Vse je radostno in navdušeno. Hura junaškim bratom!

Tudi Srbi bodo že skoraj v zvezi z Rusi pričeli vojsko s Turki, in ruske čete se čedalje bolj bližajo srbski meji, ktere pa vojna srbska dozda še ni prestopila. Nekteri komunisti so hoteli Srbijo s tem spraviti v zadrege, da so napravili nekov upor v Kragujevskem vojaškem taboru, ki je bil pa nemudoma zadušen.

V Bar so bile te dni zopet prišle tri turške ladije in so od daleč streljale na Golobrd, pa zvečer so zopet odjadrale proti jugu. Da bi s pota spravili kneza Nikolaja, spodkopali so bili Turki hišo, v kateri stanuje in 9. t. m. zažgali smodnik. Pa kneza ravno ni bilo doma, ko se je hiša razletela. Strežajev je eden poginil, 6 drugih pa je le nekoliko poškodovanih.

Politični pregled. Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 12. decembra.

Butgetni odsek avstrijske delegacije je sprejel vladni načrt, da se za prve 3 mesece dovolijo skupni stroški po razmeri letošnjega proračuna. Med obravnavo je dr. Sturm vnanjega ministra interpeliral o stroških, ki jih prizadevajo bosenski begunci, katerih bi se Avstrija prav lahko znebila. Grof Andrassy je odgovoril, da bode ti stroški znašali 4 milijone gld., in da se bodo dotični proračun delegaciji izročil do prihodnje spomladi. Tudi omenja, da

Jovo Skundrič se je podal s svojimi vstaji v Golubov tabor, kjer je bil z veseljem sprejet. Tamkaj mu je bilo izročeno vodstvo neke čete pa njegovo vodstvo ni trajalo dolgo, ker pri napadu unškem zadela ga je turška krogla in končala njegovo življenje.

Gjuja pa, zala in pogumna Bosnjakinja, je v Srbu dečka povila, kjer je dolgo živela od milih darov; še le to leto, ko so se morali vsi pribegli bolj v notranje cesarstva podati je zapustila tudi ona z veliko drugimi tovaršicami svoje dosedanje zavetje in berači zdaj morebiti okoli Knina ali Zemagnja, ali pa je morebiti s svojim detetom vred zarad lakote že umrla.

Glej, dragi čitatelj, to je majhna podoba iz velikega okvirja — jugoslovanskega vstanka.

Ali je tedaj čudo, da je stiskana raja zgrabila za meč svobode in da hoče rajše umreti, kakor v taki sužnosti živeti? *)

*) Ta povest stala je najprej v „Grazdaninu“, nahaja se pa tudi v letošnjem „Besedniku“, kjer jo je izdal „Merovčkov Prostoplav“ za svojo pod napisom „Gjuja Skundričeva“. Za „Slovenca“ jo je po „Politiki“ poslovenil Podkrajski. Vred.

je vlada glede vrnitve teh nesrečnikov vse storila, kar je mogla, ter v tem smislu posredovala, da jih pa ni mogla siloma tirati nazaj in jih pahnuti v revščino in nesrečo, ker ima vojna avstrijska bolj blag poklic.

V ogerki delegaciji je grof Szecsen hudo šibal avstrijsko vnanjo politiko, zlasti glede vzhodnega vprašanja. Grof Andrassy je zagovarjal svojo politiko rekši, da ima monarhija osodo v svojih rokah, in da bode svoje koristi bolj gotovo dosegla, kakor ktera druga država. Glede dosedanjih razmer na Turškem je rekel, da nima poguma potegovati se za to, da bi na Turškem ostalo kakor je bilo, in da noben državnik v Evropi, in tudi turški državniki sami tega ne verujejo!

Hrvatski sabor se snide 20. t. m.

Vnanje države.

N a Francoskem zmešnjav ni ne konca ne kraja in maršal Mac Mahon je v Parizu in okolici zbral že več vojaških polkov, da bodo pripravljeni, če bi začeli nasprotniki njegovi rogoviliti.

Turška vlada je sklenila v nekterih pokrajinah imenovati krščanske guvernerje. Pa reči so se vsled ruskih zmag obrnile tako, da tudi ta odjenljivost Turčiji ne bo več pomagala. — Sultan se je spravil s svojim svakom Damat-pašo, ki zopet po svoji volji šari in gospodari. Reuf paša postal je začasno vojni minister.

Izvirni dopisi.

Iz Goriškega, 3. decembra. (Molitev za zmago nad Turki.) Ker se je razglasila po časnikih molitev turškega papeža „šejk-ul-Islama“, s katero se prosi pogin kristjanom, bodi mi dovoljeno povedati, kakšno molitev si je zložil nek kerščansk Slovenec na Goriškem, da bi izprosil zmago kristjanom nad Turki. Ko je ta Slovenec v časnikih bral, da so Rusi že drugič pri Plevni nesrečo imeli, vzame slovenski zemljevid evropske Turčije, ga dene v okvir in ga obesi na steno; nad tem je pa visel že drugi okvir, v katerem je častitljiva podoba (fotografija) svetega Očeta, rimskega Papeža Pija IX. s podobo B. Marije brez madeža spočete. Pred to podobo molili oni Slovenec vsaki večer tako-le:

„Sveti Oče glavar vsega kerščanstva! vzdignite svojo veljavno roko in blagoslovite orožje vseh kristjanov, ki se vojskujejo zoper Turke, da bi jim Bog dal srečo povsod premagati te krute sovražnike kerščanske vere, ter se za vselej rešiti neprenesljive sužnosti. Ti pa, o Blažena Marija Devica, brez madeža spočeta! ki si peklenškemu vragu glavo strla, in že večkrat vernim kristjanom moč podelila zoper neverne Turke, pomagaj tudi zdaj s svojo priprošnjo vsem zoper Turke vojskujočim se kristjanom, da te zemljske sovraže popolnoma premagajo in jim vso moč odvzamejo ter se njihovega gospodarstva rešijo in zedinjeni v veri prosto Bogu služijo“. — Nočem soditi, ali je tudi ta molitev kaj pripomogla, da je od tistega časa orožje kristjansko bolj srečno, nego turško, tudi nočem trditi, da ravno zavoljo molitve padajo najtrdnjše trdnjave turške ob Marinjih godovih kristjanom v roke, padli so namreč Nikišiči dne 8. septembra, ko je bil praznik rojstva B. M. D., a Kars je padel dne 18. novembra, ko je cerkev praznovala spomin Marijinega varstva („Festum Patrocinii“); tudi ne mislim, da je samo eden Slovenec za zmago kristjanov nad Turki molil, ampak se naadam, da jih je veliko v ta namen molilo. Toda zdi se mi, da se le še pre-

malo takih molilcev nahaja — Plevna neče še pasti: — treba toraj, molitev za zmago kristjanov razširiti in razmnožiti, zlasti v tem mesecu decembru, katerega je Bog Mariji v čast odločil. To je naša dolžnost, da vsaj molimo, ko drugači pomagati ne moremo, in da priporočimo uboge vojake Bogu in Mariji Devici brez madeža spočeti. „O Marija, brez madeža spočeta, prosi za nas, ki k Tebi pribežimo!“

Iz Dunaja 11. decembra. (Preširnova slavnost.) Veliko let sem že na Dunaju, mnogo slovesnosti, zabavnih večerov, koncertov itd. sem videl v raznih krogih in društvih, ali nikdar nisem sam bil tako navdušen, nikdar nisem videl tako vseskozi navdušenosti prešinjene občinstva, nikdar nisem še videl tako lepe sloge mej vsemi, reci vsemi slavjanskimi narodnostimi, kakor na „Preširnov večer“, vrlih slovenskih akademikov na Dunaji. Pri žrtveniku, ki ga je „Slovenija“ postavila, da daruje slavnemu slovenskemu pesniku v vreden spomin najblažje čute, pridružil se je Slovencu tudi Rus, Rusin, Čeh, Slovak, Hrvat, Srb, Dalmatinec, a tudi — Poljak. Nisem si mogel tolmačiti, kako je prišlo, da je Slovenec prvi mej dunajskimi Slavjani, kojemu se bliža Poljak; kajti doslej nisem še nikdar v nobenem slovanskem dunajskem društvu mogel zadeti na Poljaka kot gosta. Je-li ime Preširna zadostilo Poljaku, da je pustil svojo ekskluzivnost? No, nočem dalje o tem razglobovati — faktum je, da je „Slovenija“ prva mej slavjanskimi dunajskimi društvi, ki je imela pri Preširnovi slavnosti Poljake in sicer prav navdušene v svojej sredini. In že to se ima šteti, koliko vpliva imajo slovenski vseučiliščniki mej slovanskimi društvi na Dunaji. Preiti mi je na posameznosti. Izmed slovanskih dijaških društev bila so pri tej velikej Preširnovi slavnosti, ki se je vršila pod skromnim imenom „Preširnovega večera“ skoro vsa slovanska društva; bila so pričujoča: Tatra (Slovaki), Ognisko (Poljaki), Zora (Srbi), Velebit (Hrvati), Osnova (Rusi). „Društvo hrvatskih tehnik“ akademički spolek (Čehi), dalje slovansko pevsko društvo po svojem predsedniku advokatu dr. Lenchu, po pevovodji g. A. A. Buchti, udu dvorne opere dunajske, predsedniku dunajskih muzikov društva, po celem odboru in velikem številom udov; dalje „slovanska Beseda“, Videnski Sokol, itd.

Videl sem dalje odličnih gostov v Sloveniji, kakor jih še ni bilo nikdar. Ruskega tukajšnjega poslaništva polkovnik Feldmann, grof Coronini, Monti, dr. Vošnjak, Pfeifer — državni poslanci, vitez Luschin, dr. Vovk, dr. Babnik, dr. Sterger, profesor Šuman, dr. Drozda, slaven češki pevec Jerie, stotnik Kranjc itd. itd. Iz mej ženstva, ki je ta večer bilo tudi nepričakovano obilo zastopano, bilo je mnogo odličnih dam.

Izpeljava programa bila je prav briljantna. Vsaka pevska točka morala se je ponavljati, prej ni nehala občinstvo ploskati. Najbolj pak so se dopadle pesni „Slava Slovencem“ kompozicija Ant. Försterjeva, besede Jož. Virk-ove, župnika v Ločah na Štajarskem, Davorin Jenkova skladba „Dunte vetri“. GG. Lenarčič, Orožen, Kosovelj in Simčič želi so gromovit plosk pri četverospjevu Anton Hajdrihove kompozicije „Nisem Nemeč, dekle lepo.“

Venec slovanskih narodnih pesni, ki ga je na gosli igral gospod Klein, obnesel se je jako dobro. Najbolj pak je menda ugajal g. Rihard Lah, ki je na citre igral A. C. Vavpotičevo kompozicijo „die Frageblume“, ki jo je mojsterski kompoziter podaril nadvojvodinji gospej Mariji Valeriji ter od ce-

sarja prejel za prekrasno to kompozicijo de-
manten prstan. Deklamacija „nova pisarija“ mo-
rala je izostati, ker je jeden deklamovalcev
zbolel; hrvatski marš pak „Oj Banovci“ bil
je prepovedan od policije, čeravno ta
marš mnogo vojaških godb igra. Pozabiti ne
smem deklamacije in govora Fr. Štajar-
jevega, ki je izvrstno govoril in deklamiral.
Osmospev A. Hajdriha „Pod oknom“ dopadal
se je tudi izorno in moral se je tudi ponav-
ljati. Po oficijalnem delu vršila se je v lepem
redu mejsebojna zabava; napitnice na vrlo slo-
vensko društvo „Slovenijo“, ki še ni nikdar
tako cveto kot sedaj, slišale so se v vseh slo-
vanskih jezicah. Potomcem Preširnovim in več-
nej Preširnovi pamjati čuli so se gubljivi go-
vori. Slovenski državni poslanec dr. Vošnjak
napil je slovanske mladeži, na kar je sledilo
gromovito ploskanje od vseh strani. Dr. Jan
Lenoch napil je v českem jeziku napredku in
hrabrosti Slovencev, in vrlemu društvu „Slo-
veniji“ napivali so v navdušenih govorih tudi
Poljaki, Hrvati, Srbi in Čehi.

Ta Preširnova slavnost sme se šteti mej
najsijajnejše, kar jih je osnovalo katero slav-
jansko dijaško društvo na Dunaju. Veseliti nas
mora, da se naša mladina v velikej večini
tako lepo odlikuje izmed druge slovanske mla-
deži. Mi imamo sicer tudi nekaj izgubljenih
ovac, ki s svojim počenjanjem tu in tam ne
vedo, kaj delajo. Vsak izmed nas želi, da se
zopet spokorjeni vrnejo k slovanski poštenosti.
Obrekovanje in globnost in laži imajo kratke
noge; kdo s temi sredstvi deluje, nema nikdar
vspeha. —

Posebno hvalo maramo javno izreči pred-
sedniku „Slovenije“ gosp. Francetu Štajar-ju in
zeló delavnim in zmožnim odbornikom, gospo-
dom Orožnu, Lenčku, Lapajnetu, Kobalu, Schwei-
gerju, Gabrielčiču, in Lahu; hvala gre tudi vr-
lim slovanskim pevcem, ki imajo največ zaslug
za vspeh prekrasne slavnosti. — Z žalostjo si-
cer a povedati moram, da so nekateri sloven-
ski vseučiliščniki ostentativno izostali pri tej
slavnosti ter aranžirali po nemško — buršev-
sko kneipovanje. Malo jih je sicer, a nam je
žal za vsacega, ki zahaja na druga pota. —

Konjiški.

Domače novice.

V Ljubljani 13. decembra.

(*Tonzuero in nižje blagoslove*) so velečast.
knez in škof danes v stolnici podelili 7 bogo-
slovcem I. leta.

(*Matica slovenska*) bode imela v sredo
19. t. m. 41. odborovo skupščino ob 5. uri
popoldne v Matičini hiši na Bregu. Dnevni
red: 1. Prebere in potrdi se zapisnik 40. od-
borove skupščine. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Po-
ročilo odseka za izdavanje knjig. 4. Razprava
o raznih Matičinih zadevah.

(*Vitez Widmann*) postal je časten srenj-
čan občine postonjske, ker ji je boje pripomo-
gel k temu, da dobi polovico dohodkov jame
postojnske.

(*Deželni glavar vitez Kaltenegger*) se je
podal na Dunaj. Nekterim je to znamenje, da
postane on Widmannov naslednik, deželni glavar
pa bi postal vitez Anton Gariboldi. Toda kaj
poreče potem g. Vesteneck, čigar privrženci
so že pri volitvah za deželni zbor pripovedovali
ljudem v šentviškem okraji, da Vesteneck kot
zet dunajskega ces. namestnika postane de-
želni glavar?

(*Posebno srečen dan*) je bil za nas torek
11. t. m., ker ste nam došle dve jako veseli
novici: prva, da je Plevna po dolgem ob-
leganji Rusom prišla v roke, druga, da so

na Dunaji spoznali posebne zasluge na-
šega deželnega predsednika viteza
Bohuslava Widmanna ter ga v pri-
poznanje imenovali za cesarskega
namestnika v Lincu. Njegov naslednik
bode boje dosedanji deželni glavar vitez
Kaltenegger, ali pa dvorni svetovalec Kalina
iz Gradca.

(*Pred porotniki*) sta stala 10. t. m. Ja-
nez Kos iz Ribnice in Janez Trček iz Brezo-
vice. Pri nekem pretepu je prvi vdaril Fran-
ceta Paula in Mengša, drugi pa Gregorja Že-
lezničarja s polenom tako hudo, da sta oba
čez nekaj dni umrla. Porotniki so oba uboja
kriva spoznali in sodnija je Kosa obsodila na
tri mesece, Trčka pa na 13 mesecev težke s
postom poostrene ječe.

(*Jugoslovanska akademija*.) V poročilu
o desetletni delavnosti jugoslovanske akade-
mije znanosti in umetnosti v Zagrebu je
„Slovenec št. 136“ pristavil kratko opazko o
dotični vzajemnosti med Slovenci in Hrvati.
„Obzoru“ ona opazka ni po godu, in v br.
281 kaže, da je res razumel ni. Dati mu to-
rej hočemo o tej stvari obširnejše pojasnjenje,
kedar dobimo k temu nam potrebni jugosl.
akademije Letopis itd. —

(*Nemško gledališče*.) Ljubljanski „turški“
list, najneumnejši in najbolj umazani list pod
solncem, čigar vrednik posreduje pri od-
davanju služeb krščenicam in „hausknehtom“,
hujška na slovensko gledališče ter hripavo
upije, da naj se mu deželna podpora vzame,
ker ni nič vredno in je v popolnej zablodi.
Izpozabil se je celo ter že dvakrat v koscu
papirja, ki je komaj vreden, da se sir vanj
zavija, strašne jeremijade poje o „kulturono-
sem“ nemškem gledališču. Godbo pošilja rakom
žvižgat, pevce, direktorja, kapelnika graja;
prve, da niso sposobni, druga dva, da ne iz-
poznata, kdaj da je študiranje oper zrelo, da
se mora na oder spraviti itd. In res nam ob-
iskovalci nemškega gledališča pripovedujejo, da
stoji vzlasti petje in godba v letošnji sezoni
na tako hromovih nogah, da tako škandaloznih
predstav še ni bilo videti in slišati v deželnem
gledališču. Pak kljubu temu se drzne „trotelj“
ljubljanjskih nemškutarskih žurnalistov kričati,
da naj se že dovoljena podpora slovenskega
gledališča dá ljudem, ki trpinčijo izvrstna mu-
zikalna dela. Molčite toraj in bolje je, da po-
krivate s plaščem krščanskega usmiljenja svoje
nemškutarske rane, nego da druge silite, naj
vam jih odkrijejo. „Laibacherica“ pravi, da
direktor nikakor ne dela v lastno korist, če
mesto delikates, le slabo pripravljena ali celo
nekuhana jedila na mizo postavlja. Da-li se
ne boji pri tako slabem gospodarstvu zadnje
svoje goste prepoditi? O predstavi opere: „Die
Jüdin“ pravi, da to pot pri vsakej letošnjih
muzikalnih predstav bivši motljivosti v orke-
stru in na odru niso izjema, marveč pravila.
Orkestra niti slišati ni bilo, pevci so ga po-
tonili. Priporoča se direktorju, naj si pridobi
druge pevske moči, itak preustroji navžarski
orkester, sicer pojde opera rakom žvižgat, ne
pak v deželno gledališče pet. To naj pomisli
in pretuhta oni, ki vedno zdražbe dela in se
s pametjo krega, ter naj si ušesa povrta in
boljši naočnike kupi, da bode slišal in videl,
kar vidijo vsi drugi, razven njegovih mame-
lukov v podobi zakrahanih študentov in družih
nič vrednih postopačev. Torej le pridite s
psovkami, ne bomo vam poštenega odgo-
vora dolžni ostali. Vederemo!

(*Grof Hiacint Turn*), državni poslanec
naših velikih posestnikov, je včeraj zjutraj na
Dunaju umrl. R. I. P.

(*Sklep deželnega zbora*) zaradi stroškov za
zidanje norišnice v Studencu so cesar potrdili.

(*G. Jakob Lukman*), dozda računski re-
vident, je postal računski svetovalec,

Razne reči.

— Premembe pri učiteljstvu na
Štajarskem: Pri sv. Petru pri Radgoni se na-
pravi poljedeljski nadaljevalni kurs, nadučitelj
v Studencih g. Srnec je imenovan ud okraj-
nega šolskega sveta v Mariboru; g. Jan. Ko-
šar je postal nadučitelj v Veliki nedelji. Služ-
bensko doklado dobili so: g. nadučitelj Martin
Regoršek, gg. učitelji Janez Kosi, Martin Ma-
tekovič, Franc Zagoričnik, Simon Eršenjak.

Na Kranjskem: Začasni učitelji Ja-
nez Zarnik v Vrabčah, Lorenc Letnar v Cirk-
ljah in Janez Erker pri Stari cerkvi na Ko-
čevskem pa Janez Kutnar v Žužemberku so
definitivno potrjeni.

— Volka so ustrelili 6. t. m. v smuški
okolici pri Starem logu na Kočevskem.

Eksekutivne dražbe.

13. decembra: 3. Vovk iz Velike Brusnice,
v Novem mestu. 3. Košir s Ceste, 3. Kersovani
iz Turjaške okolice, 3. Modic iz Vidma, 2. Pugelj
iz Podgore, vsi v Lašičah. 3. Kaciar iz Horjula,
na Vrhniki. 3. Štirn iz Velesovega, v Kranji. 3.
Gorše iz Grintoveca, v Kočevji. 3. Bregar iz Gra-
dička, 1. Culkar iz Drage, oba v Zatičini. 1. Ples-
kovič v Mokronogu.

14. dec. 3. Meršnik iz Smerja, 3. Šircelj iz
Gorenjega Zemona, 3. Mikuletič iz Dobropolja, 1.
Sama iz Šambije, 1. Grahor iz Smerja, 3. Slave
iz Knježaka, 1. Škerl iz Topolca, vsi v Bistrici.
3. Rožanc, 3. Mikše, 1. Zalar, 1. Hočevnar iz Cirk-
nice, 1. Meze iz Broda, 3. Milauc iz Gorenje Pla-
nine, 1. Mibeve iz Martinovega hriba, 1. Krajnc
iz Dobra, 1. Homovec iz Garčareveca, vsi v Lo-
gatu. 2. Slabov iz Goč, v Vipavi. 3. Kete iz
Vrda na Vrhniki. 3. Pribil v Kranji. 3. Bajnik iz
Metlike, 1. Kramarič iz Bojane vasi, 3. Jurajevčič
iz Okluga, vsi v Metliki. 2. Gregorič v Novem
mestu. 2. Bukovac iz Mihelje vasi, 2. Koleča iz
Loke, 1. Kobetič iz Berdare, 1. Cimerman iz Ru-
četne vasi, Piškur iz Predgrada, 1. Hotuje iz Do-
lene, 1. Madronič z Vrha, vsi v Črnomlju.

Umrli so:

Od 4. do 10. decembra: Janez Mikota, kon-
dukt. o. 13 l., in grofica Marta Chorinsky, dež.
svet. o. 7 l., oba za davico. Maria Žumer roj.
Zorič, učit. ž. 23 l., za jetiko. Balb. Treum, mok. o.
12½ l., za vodeno glavo. Špela Komatar, gostinja
61 l., za vtriplj. možganov. Marija Pirš, gost.
o. 9 m., za jetiko. Aleksander Šuštaršič,
posest. sin realec 14 l., za krvotokm. Jožef
Žvokelj, vojak 14 komp. 17. pešpolka je umrl 2.
dec. v vojaški bolnišnici za vnetjem sra. Janez
Lauše, farb. pom. 32 l., za mrtuom. Marija Am-
brožič, dekla 70 l., za pljučnico.

Telegrafične denarne cene 12. decembra.

Papirna renta 63.90 — Srebrna renta 67. —
Zlata renta 74.80. — 1860letno državno posojilo 112.50
Bankine akcije 815 — Kreditne akcije 205.30 — London
118.70 — Srebro 105.75. — Cea. kr. cekini 5.64. — 20
frankov 9.57.

Koristno naznanilo prečast. duhovščini!

Tovarna za izdelovanje voščenih sveč, lastnina

Alojzija Bader-ja

v Gorici,

ki je bila odlikovana s srebrno svetinjo in čast-
nim diplomom pri svetovni razstavi v Parizu leta
1855, na Dunaji leta 1873, ravno tako pri raz-
stavah v Gorici 1854, Monakovem 1855 in Trstu
leta 1871, priporoča svoje sveče iz čistega voska
od čebel po nizkih cenah, ki se ne kidajo in
ne onečediijo altarja; gorijo mirno in se počasi
povžijejo.

Cerkvena oskrbnštva plačajo lahko koncem
leta. Vsaka naročba se hitro in natančno iz-
vršuje po pošti ali po železnici. (1)